

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. 2. Tutior pars eligenda est in dubio speculativo, saltem quando vinci potest: ita ut semper peccet, qui partem minùs tutam eligit in dubio speculativo vincibili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

facit aut omittit illud sine persuasione, quod hic & nunc licitè fiat aut omittatur. Atqui quod sit aut omittatur sine persuasione, quod hic & nunc licitè fiat aut omittatur, peccatum est: nam, ut ait Apostolus ad Rom. cap. 14. *Omne quod non est ex fide, peccatum est.* Ergo, &c.

Confirm. Qui facit aut omittit aliquid, de quo dubitat, utrum hic & nunc licitè fiat aut omittatur, quantum in se est, exponit se morali periculo peccandi. Sed qui exponit se morali periculo peccandi, peccat: peccat enim, qui interpretativè vult malitiam peccati; & vult interpretativè malitiam peccati, qui illam non vitat, quantum moraliter potest; nec illam vitat, quantum moraliter potest, qui, quantum in se est, exponit se morali periculo peccandi, faciendo aut omittendo aliquid. Ergo qui facit aut omittit aliquid, de quo dubitat, utrum hic & nunc licitè fiat aut omittatur, peccat, & consequenter peccat, qui in dubio practico non tutiorem partem, sed minus tutam amplectitur.

RESPONSIO II.

Tutior pars eligenda est in dubio speculativo, saltem quando vinci potest: ita ut semper peccet, qui partem minus tutam eligit in dubio speculativo vincibili.

Prob. Peccat, qui partem minus tutam eligit sine prudenti persuasione, quod illam licitè eligat. Sed qui in dubio speculativo vincibili partem minus tutam eligit, eligit illam sine prudenti persuasione quod illam licitè eligat. Ergo peccat. Major est certa: nam peccatum est, quicquid sit aut omittitur cum imprudenti tantum persuasione, quod licitè fiat aut omittatur, juxta illud Apostoli: *Omne quod non est ex fide, peccatum est.* *Prob. min.* Qui non adhibet debitam diligentiam, ut sibi verè, & non falsò persuadeat partem minus tutam sibi licitam esse, non potest illam eligere cum prudenti persuasione, quod eligat illam licitè; ut patet ex terminis. Sed qui in dubio speculativo vincibili eligit partem minus tutam, illam eligit, non deposito dubio, quod potest & tenetur deponere; ut patet ex terminis. Sed qui eligit partem minus tutam, non deposito dubio, quod potest & tenetur deponere, non adhibet debitam diligentiam, ut sibi verè & non falsò persuadeat sibi licitam esse partem illam; ut per se manifestum est.

Declaratur hæc doctrina aliquot exemplis. Titius dubitat, utrum hodierna dies sit festiva, an non, & ita dubitat, ut possit dubium suum deponere, adhibita morali diligentia. Si cum hoc dubio non audiat sacrum, peccat, etiam si hodierna dies non sit festiva; quia, non adhibendo moralem diligentiam ad deponendum dubium suum, non eam, quam debet, diligentiam adhibet, ut verè & non falsò sibi persuadeat, se non teneri ad audiendum sacrum hodie; & ita aut nullam, aut nonnisi imprudentem habere potest persuasionem, sibi hodie licitam esse omissionem sacri. Item Titius dubitat, utrum aliqua lege prohibitum sit, an non, pingere in die festo, & sic dubitat, ut moralem diligentiam adhibendo, possit dubium suum deponere. Si cum hoc dubio pingat die festo, peccat, etiam dato quod hoc nulla lege prohibitum sit; quia non adhibuit moralem diligentiam ad deponendum dubium, & sic non eam, quam debuit, diligentiam adhibuit, ut sibi verè & non falsò persuaderet, se nulla lege teneri ad non pingendum die festo: unde ad summum non potest nisi imprudentem persuasionem habere, actionem pingendi sibi licitam esse hoc die festo.

RESPONSIO III.

Tutior pars eligenda est etiam in dubio speculativo, quod vinci non potest, ita ut semper peccet,

qui partem minus tutam eligit in dubio speculativo quantumvis supponatur esse invincibile.

Prob. 1. ratione. Peccat, qui partem minus tutam eligit in dubio practico, ut constat ex *Resp. 1.* Sed qui partem minus tutam eligit in dubio speculativo etiam invincibili, eligit illam in dubio practico. Ergo peccat. *Prob. min.* Dubium speculativum etiam invincibile non potest esse sine dubio practico sibi correspondente. Ergo qui eligit, &c. *Prob. ant.* Nam v. gr. qui invincibiliter dubitat, utrum aliqua lege prohibitum sit, an non, pingere die festo, non potest non dubitare, utrum actio pingendi hoc die festo sibi illicita sit, an non. Item qui dubitat invincibiliter, utrum hodierna dies sit festiva, an non, non potest non dubitare, utrum hodierna sacri ommissio sit prohibita, an non; & ita non potest non dubitare, utrum hodierna ommissio sacri sibi illicita sit, an non. Ergo dubium practicum separari non potest à dubio speculativo etiam invincibili. Ex hoc autem

Adhuc argumentor sic. Peccat eligendo partem minus tutam, qui eligit illam sine persuasione, quod illam licitè eligat. Sed operans eligendo partem minus tutam in dubio speculativo invincibili, eligit illam sine persuasione, quod illam licitè eligat: nam eligit illam in dubio practico, quocum esse non potest persuasio, quod licita sit electio partis minus tutæ: non enim potest operans simul certus esse de bonitate operationis hic & nunc exercendæ, & dubius de illa, Ergo, &c. Non ergo aliud discrimen interest inter dubium speculativum vincibile & invincibile, quam quod, quando dubium speculativum vincibile est electio partis minus tutæ, possit fieri licita, quia tunc dubium deponi potest: quando verò est invincibile, electio partis minus tutæ licita fieri non possit, quia tunc dubium deponi non potest. Igitur electio partis minus tutæ, facta in dubio speculativo, semper peccaminosa est, sive dubium sit vincibile, sive non sit.

Prob. 2. Autoritate summorum Pontificum. Nam 1. Eugenius Papa cap. Juvenis, extra de sponsalibus, juvenem, qui puellam nondum septennem desponsarat, & forsan tentat complere, quod non poterat, separari à puella illius consobrina, quam postea duxerat uxorem, mandat, non solum propter honestatem Ecclesiæ, sed etiam quia in his quæ dubia sunt, quod certius existimamus, tenere debemus.

2. Clemens III. cap. Ad audientiam, extra de homicidio voluntario, Presbytero, qui quandam de familia sua correctionis gratia percusserat, & in dorso aliquantulum vulneraverat, cum vulneratus aliquantò post mortuus esset, postquam tamen à vulnere convalescerat, & utrum occasione vulneris decessisset, dubium haberetur, prohibet ne in sacris ordinibus ministraret; Cum in dubiis semitam debemus eligere tutiorem.

3. Innocentius III. c. Significasti, eod. tit. sic loquitur, in casu furis, qui à pluribus, in quibus erat sacerdos quidam, percussus interierat: Si discerni non possit, ex cujus ictu percussus interiit, in hoc dubio tanquam homicida debet haberi sacerdos; etsi forte homicida non sit, à sacerdotali officio abstinere debet: cum in hoc casu cessare sit tutius, quam celebrare.

4. Honorius III. cap. Peritio, eod. tit. Presbytero cuidam, qui pugna cum Saracenis inita interfuerat, in qua pugna ipse aliquos percusserat, & multi ex utraque parte interfecti fuerant, ipsum consulenti sic responder: Cum pro eo quod aliquos percussisti, irregularitatem metuas incurrisse; mandamus, quatenus si de interfectione cuiusquam in illo conflictu tua conscientia te remordet, à ministerio altaris abstineas reverenter, cum sit consultius, seu, ut ait glossa, tutius, in huiusmodi dubio abstinere, quam temerè celebrare.

5. Innocentius III. cap. Illud, extra de Clerico excommunicato, de Episcopo, qui in excommunicatione celebrat, quanquam ei nonnisi per famam de sententia contra eum prolata constiterat, sic responder: Licet in hoc non videatur omnino culpabilis existisse; quia tamen in dubiis via est tutior eligenda, etsi